

DebioInfo

DebioInfo er et underselskap i Debio som er sertifiseringsinstans for økologisk og bærekraftig produksjon. DebioInfo fremmer økologisk og bærekraftig produksjon, omsetning og forbruk gjennom Debios merkeordninger.

Bjørkelangen, 28.01.2016

Innspill til melding om jordbrukspolitikken

Vi takker for anledningen til å komme med innspill til ny melding til Stortinget. DebioInfo ønsker å gi innspill i tilknytning til spørsmålstillingen om hvordan matproduksjonen kan økes.

I Meld. St. 9 (2011–2012), *Velkommen til bords*, fremgår i 1.3.1 også en målsetting om økt produksjon, men her heter det «økt bærekraftig matproduksjon i jordbruket». Et fokus på økt produksjon løsrevet fra «bærekraft» vil ha svært alvorlige konsekvenser i sammenheng med miljø, klima og ressursforvaltning. Det er tilkommet mye ny kunnskap om betydningen av bærekraftsprinsipper i tilknytning til matproduksjon etter at Meld. St. 9 (2011-21012) ble utarbeidet, og behovet for økt oppmerksomhet omkring de miljø- og klimamessige sammenhenger som matproduksjonen står i, er det desto viktigere å vektlegge i en ny melding.

Det er mange utviklingstendenser i norsk landbruk som ikke peker i en bærekraftig retning. Selvforsyningsgraden er gått ned etter 2011, selv om det i meldingen er en målsetting om å opprettholde daværende nivå. Innretningen av norsk husdyrproduksjon er i stor grad avhengig av importert fôr. Det er en struktur i landbruket som krever stor tilførsel av gjødsel- og fôrressurser tilført driftsenheter utenfra, jf. «kanaliseringspolitikken», og til tross for det høye antall drøvtyggere er gjengroing av kulturlandskap og dårlig beiteutnyttelse en stor utfordring. Kjøttforbruket er høyere enn det helsemyndigheter anbefaler, og det er uforsvarlige mengder med spiselig mat som kastes fra matindustri, grossister, butikker, restauranter og forbrukere. Det stilles også stadig mer kritiske spørsmål til hva bruk av kjemiske plantevernmidler fører med seg av negative effekter for miljø og helse. Disse faktorene nevnes her for å vise at et løsrevet fokus på økt produksjon vil ytterligere kunne forsterke svakheter for norsk landbruk i et bærekraftperspektiv.

Med «økt produksjon» forstås gjerne økt avkastning per arealenhet/husdyrproduksjon. Spørsmålet som kan stilles er om behovet er å øke produksjonen eller om behovet er å forvalte tilgjengelige ressurser på en bedre måte. Når et argument for økt produksjon er en økende befolkningsvekst i verden, må vi i første omgang spørre hvordan landbruket i større grad kan redusere behovet for å beslaglegge areal i andre verdensdeler for fôrproduksjon til norske husdyr. I Meld. St. 9 (2011–2012) heter det at selvforsyningsgraden er nær 100 pst. for viktige jordbruksproduksjoner som kjøtt, egg og melk, men dette er jo å fordreie sannheten når så stor andel av fôret importeres. Et overordnet mål i en ny melding bør derfor være å få en mindre kraftfôrkrevende husdyrproduksjon og en bedre utnyttelse av grovfôrressurser.

Vår tid krever også at klimaregnskap for landbruket ikke bare inkluderer selve produksjonen, men også produksjon av innsatsmidler, og i første rekke syntetisk nitrogen gjødsel. Det er stort fokus på metan når det gjelder utslipp fra husdyrhold, men det er lystgass – N₂O – som utgjør den største klimatrusselen dersom også produksjonen av fôr på basis av kunstgjødsel inngår. Mens metan har et globalt oppvarmingspotensial som er rundt 25 ganger høyere enn for karbondioksid, så er oppvarmingspotensialet for lystgass rundt 300 ganger høyere enn for karbondioksid. Og det er lystgass knyttet til produksjon og bruk av kunstgjødsel som gir de store utslag på klimaeffekter når regnestykket også omfatter bruk av innsatsfaktorer.

Jordens evne til karbonbinding er også av betydning i et klimaregnskap. Flerårige vekster som eng og beite, oppbygging av organisk materiale i jorden bl.a. gjennom god jordkultur og organisk gjødsel, er positive faktorer som taler for et mer allsidig landbruk fremfor ensidige monokulturer og industribasert husdyrhold. Det må derfor bli et bedre samspill mellom planteproduksjon og husdyrhold hvor produksjonene gjensidig understøtter hverandre, basert mest mulig på lokale og fornybare ressurser. Kretsløpsprinsipper kan også forsterke spillet mellom jordbruk og samfunn, og en målsetting må være en utvikling mot det som med rette kan kalles «kretsløpsjordbruk».

Det er behovet for en mer helhetlig og tidsriktig tilnærming til «økt produksjon» som vi håper vil komme frem i en ny melding til Stortinget. I Meld. St. 9 (2011–2012) er det i flere sammenhenger referert til FN og institusjoner på matområdet (FAO, WFP o.a.). Vi vil anbefale at det i ny melding til Stortinget tas et utgangspunkt i UNCTAD-rapporten fra 2013; «Wake Up Before It Is Too Late: Make agriculture truly sustainable now for food security in a changing climate». Denne rapporten fra UNCTAD (FN-konferansen om handel og utvikling) omhandler hvordan jordbruket må innrettes for å produsere nok mat til en økende befolkning, og samtidig opprettholde matjordens fruktbarhet og ressursgrunnlag for kommende generasjoner. Den går så langt som å formidle følgende budskap: *Verden trenger et paradigmeskifte i landbruket med utvikling fra en «grønn revolusjon» til en innretning med «økologisk intensivering».*

Viktige konklusjoner fra forfatterne av UNCTAD-rapporten for en bærekraftig matproduksjon er:

- Øke karboninnholdet i jorden og en bedre integrering av forholdet mellom planteproduksjon og husdyrhold
- Optimalisere bruk av organiske og ikke-organiske gjødselmidler, inkludert mest mulig lukket næringskretsløp i landbruket
- Redusere avfall gjennom hele matkjeden
- Endre kostholdsvaner som innebærer mer klimavennlig forbruk

Dette er konklusjoner som etter vår mening vil være like relevante når en ny jordbruks- og matpolitikk skal utformes for norske forhold.

Vi ønsker lykke til i det viktige arbeidet med strategier for et bærekraftig norsk jordbruk!

For DebiolInfo

Emil Mohr
Daglig leder

Ole Petter Bernhus
Styreleder